



مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد



۲۰۲۴/۱۰/۲۸



آصف بهاند

لنډی، د ثبتولو ستونزه

۲۹۳مه برخه

نعمان دوست د ليكوالی ځانگړی سبک لري، تل يې نويو مسایلو ته پام وراوړي، هغه د خپلو تجارو په تله کې تلي، د خپل ځانگړي سبک په هنري رنگ يې رنگوي او بيا د خپل فکر مالگه - مرچ - مساله وراضافه کوي او د يوې مقالې يا نوي شعر په بڼه يې خپلو مخاطبينو ته وړاندې کوي.

لنډه موده پخوا يې (۲۰۲۴/۰۹/۲۶) د لنډيو په باب څو نوي خبرې سره پيلې وې، «د لنډيو کمال» ترسرليک لاندې يې په لنډيو کې د نيوکو يوې برخې ته هنرمندانه اشاره کړې ده او يوه نيمه لنډی يې هم د خپلو خبرو د ثبوت له پاره رااخيستی.

زه چې د نويو لنډيو د راټولولو ترڅنگ، د لنډيو په باب يوه نيمه نوي ليکنه هم رااڅلم او له خپلو ځانگړو تبصرو سره يې خپروم، نو مې اړينه وگڼله چې د بناغلي نعمان دوست مقاله هم د لنډيو په باب د نويو خبرو د درلودلو په وجه، له ده نه په مننې سره، دلته راخوندي کړم:»

د لنډيو کمال

نېغه نيوکه ستوغه وي؛ ځکه خو يې په اوريدو خلک د هوش په ځای جوش ته ځي او احساساتي کيږي؛ خو که همدې ستوغي نيوکې سره د طنز مساله گډه شي؛ نو ترسکونه شي او خپل تاثير خور کړي.

د پښتو په بي بديله پانگه لنډيو کې ځينې جدي نيوکې په داسې انداز شوي چې خلک يې د ويناوالي طنزي ظرافت او مهارت ته گوته په غاښ شي. په دغسې لنډيو کې ويناوالي خپلې نيوکې په داسې حکمت سره کوي چې مقابل لوري سره د ضدیت لرلو گومان پرې نه کيږي.

وگورئ؛ زموږ په ټولنه کې د خواښې او نرور ترمنځ رقابت، تربگني او جنجال يوه مهمه موضوع ده. البته دا يوازې زموږ د ټولني خاصه نه ده؛ په گڼو دوديزو ټولنو کې دا ستونزه قابل درک ده. د بيلگې په توگه، هندوستان خو په دې جنجال بيخي يو اوږد سربال (کيو کی ساس بهی کبهی بهوتی) جوړ کړی دی. يعنې: يو وخت خواښې هم نرور وه.

دغه جنجال عموماً د اقتدار د ساتنې له گريوانه سر پورته کوي. اقتدار که په هره کچه وي، لرل او بيا يې ساتل يو جنون دی، يوه نشه ده او دا جنون او نشه چې څومره په لوړه کچه وي، هومره خطرناکه وي.

د پاڼو شميره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولی

په ډیری کورنیو کې چې کله یوه میرمن خوابې شي، نو ور سره جوخت یې دا فکر په سر کې رېښې وځلوي چې په کور کې یې د قدرت شریکه پیدا شوه او له دې سره یې داسې احساس زړه ته لاره وکړي چې گوندي د مطلقه اقتدار سنتي یې په جرقیدو دي؛ نو بیا یې د مخنیوي لپاره ټول وخت په داسې ستراتیژیو جوړولو تیروي چې څنگه مقابل لوری (نرور) په خپله قبضه کې وساتي، څنگه یې د حق او واک غوښتنې روحیه وځپي او څنگه یې ځان ته سل سلنه تابع کړي. د دې لپاره له گڼو لارو او وسیلو کار اخلي، کله ورته د محرومیت احساس ورکوي، کله یې د ناکامه بنودلو هڅه کوي، کله یې توهینوي او کله خو خبره آن تر شکنجې ورسیري. ټول کوښښ یې دا وي چې څنگه ټول واک په خپلو منگولو کې وساتي.

په ځینو پښتو لنډیو کې چې اصلا، د نا معلومو بنځینه ویناوالو د زړه اصلي غږ دی، دغه حالت په ډیر بڼه او ماهرانه انداز پورته شوی دی. د خپل مظلومیت او محرومیت روښانه تصویر یې په داسې بنایسته رنگونو نقاشي کړی چې له خوابې سره د مستقیمی دښمنی گومان پرې نه کیږي.

د بیلگې په توگه: په دغه لنډی کې یوې نرور د خپل محرومیت څومره رڼه او ژوره عکاسي کړي ده، د داسې محرومیت چې حتا د خوابې له اجازې پرته د ټیکلي (ډوډی) خوړلو واک هم نه لري. خو همدا خبره یې په داسې انداز کړې چې په ښکاره له خوابې سره مخالفت ترې نه محسوسیږي:

قربان قربان د دادا کوره له بکه شکوره به چاپیره تاویدمه

په خپلو منگولو کې د واک ساتنې لپاره، ځینې خوابې گاني هڅه کوي چې د زمانو د میرمنو د هر کار تفتیش وکړي او په دې توگه غواړي چې هغوی له واک موندلو محرومه وساتي، له هغوی څخه په خپل نوي کور کې د مالکیت احساس واخلې او تل د دې د یوې مزدورې او خادمې په توگه ژوند وکړي.

وگورئ، په لاندې لنډی کې یوه نرور د خپلې خوابې بدگومانه تفتیش تشریح کوي او ښيي چې دومره ځارني لاندې ده چې حتی ډوډی هم باید د هغې د شمارلو تر پروسې لاندې تیرې شي او په خپل سر نشي کولای کومه ډوډی اضافه پخه کړي؛ خو همدا خبره هم په داسې انداز کوي چې ظاهراً ترې د شکایت بوی نه لټیږي:

خوابې می بڼه ده بده نه ده په تناره کې سر منډي ډوډی شمارینه

د دومره نظارت، تفتیش او د واک له انحصار سره سره، بیا هم د ځینو خوابو زړونه نه سپړیږي، د رقابت تنده یې نه ماتیري او پر خپلو نرورگانو هیڅ لورینه نه لري. هیڅ یې نه پیروزو کیږي چې نرور یې حتا بڼه خواره وځوري .

یوه نرور د خپلې خوابې همدا عادت بیانوي؛ خو په داسې ژبه چې نه پرې د شکایت او گیلې گومان کیږي او نه له خپلې خوابې سره د دښمنی. یو عجیبه او فوق العاده طنز پکې پروت دی:

خوابې می بڼه ده بده نه ده چې چرگ حلال کړي ما د پلار کره لیرینه

د پښتو ژبې غني پانگه (لنډی) د پښتنې ټولني د کلتور رڼه هنداره ده. په دې کې زموږ د دود دستور، عاداتو، باورونو او ... ژوره عکاسي شوي ده. په دقت لوستل یې مور ته یوه داسې شفافه هنداره مخي

ته ږدي چې په اسانه پکې خپله ننداره کولای شوو او په اسانه درک کولای شو چې کومه بڼه مو بڼه او کومه مو ناوره ده.

دا هم د دې برخې له پاره خو نوې لنډۍ:

په بل وطن ورکه جانانه
لکه نارنج درېسې ورو، ورو ژپړه شومه
ماته مې قبر اماده شو
لالی دویم واده کوي، ما خښوینه
د غم سیلی ورباندې لگي
ایرې، ایرې وجود مې ورو - ورو دوروینه
د پلار پگری مې خیال ته راغله
پرون په یار پسي وتم، راستنه شومه
د خوښو لوبو سوداگره.
کزه شمله چې پر سر ږدي، خندا راځینه
چونې ته سپک خلک راغلي
یا به سپکپزو، یا به کډې باروونه
موري پښتونه ته مې ورنه کړي
ږدي جنگونه په سر اخلي مې به شینه
یاران که نه وي، پروا نه کړي
ورور دې ژوندی وي، زه په ورور خوشحاله یمه
کله به بیا سره یو ځای شو
چې ډکې سترگی په گیلو در واړومه
پخوا بې غمه بې غمي وه
هرڅه برباد شول، چې رواج شول مویايلونه
زه به څلورودونه وکم
ساده خو نه یم چې به یو واده کومه
چاته چې ټول عالم په قار شي
خواری کې ډوب شي، زورند سر به روان وینه
لیونی لاره کلی وړان شو
ما لیونی وړ پسي وشری چې ځمه
چې لېونی شوي، حال دي ووي
روغو به کله د زرگي ویل حالونه
بې وفایي مې کړې نه ده
دا چې اوبه را خړوي، بې وسه یمه

د پانې شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

د اسلام هسي نوم يادېږي
د اروپا تبعيض پخوا وژلي يونه

زما يو ته وي، يو مي خداى و
خداى خو مي شته، خو تا يوازي پرېښودمه

قربان قربان د دادا كوره
له ډكه شكوره به چاپيره تاويدمه

خوابني مي بڼه ده بده نه ده
په تناره كي سر منډي ډوډى شمارينه

خوابني مي بڼه ده بده نه ده
چې چرگ حلال كړي ما د پلار كره ليرينه

د ليكوال نوري ليكنې په لاندې لينك كي لوستلاى شئ:

<http://afghan-german.com/tahLiLha/EditAutor.aspx?95>

د پاڼو شميره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په ځير و لولئ